

Felderítő úton Pest-Buda legrégebbi kocsmájában,

ahol még Petőfi Sándor is vigadott egy messzely bar mellett

A Budakeszi-út alsó részén, valahol a Kuruclesi-út alatt, van egy sziklába vájt, hosszú, folyosó-szerű pincemélyedés. A pince bolt-íves bejárata fölött tábla hirdeti: *Kasperán József fa- és szén kis-kereskedése. Öreg terméskövek támogatják a nehéz, bolthajtásos pincemennyezetet, rozsdáette vasajtó állja el a befelé vezető utat.* De így, tavaszi és nyári időben ez a vasajtó inkább csak nyitva van,

szelíden kitérve, a fa és a szén, ezek a téli portékák, ilyenkor adakozóbban kelletik magukat. Ennek a pincének nagy a becsülete ezen a környéken, azt tartja a néphit, hogy Buda egyik legrégebbi ürege, még Rákóczi-korabeli és sok furcsa mulatságnak volt színhelye valamikor. S a mende-mondának van egy szószólója is, Rezső bácsi, a szomszéd ház öreg házmeistere, aki kifogyhatatlan a régi történetekből s akkor zajlott az ifjúsága is, amikor ez az öreg, roskatag pince afféle másodvirágzását élte.

Bágyadó, alkonyati napsütésben keresem föl Rezső bácsit, hogy elbeszélgessek vele a régi pince történetéről s megkérjem, mint kor- és szemtanút, hogy vezessen végig ezen a rejtelmes kazamatán. Rezső bácsi odahaza is van, de bizony csak kéreti magát, húzódozik:

— ...öreg embernek nehezen mozdul a csontja — szabódik — kivált így tavasztájt, amikor mozdulnak benne a téli aluvások.

— No de csak menjen, öreg, azt vezesse a városi urat — mordul rá a felesége — ki vezetné, ha nem maga, aki

ott töltötte az egész ifjúságát!

Erre mégiscsak fölkecmereg az öreg s megindul velem a szomszéd ház felé, közben azt mondja:

— Én bizony alig tudok sokat mondani, mert hiszen még fiatal-ember vagyok, alig hetvenesztendő, a pince meg van már vagy jó háromszáz éves is. De az ezerkilencszáz évesekben azért sűrűn előfordultam benne, no, nemcsak, mint vendég, de *harmónikáztam is, mert a hangszer fiatalkoromban jól állt a kezembe.* Vidám kocsmá volt ez akkor, háromféle neve is volt: „Rákóczi” aztán „Bumszti”, még „Lenz” is, mert Lenznek hívták az akkori tulajdonosát.

Közben odaérünk a pincebejáróhoz s minthogy zárva van, Rezső bácsi elindul, hogy előteremtse a kulcsot. Amíg távol van, elnézelődöm a bejáratnál:

nehéz, megereszkedő terméskövek, járatlan szem is látja, hogy századok múlásáról beszélnek.

Az öreg hozza a kulcsot, csikorogva mordul az ajtó s bejutunk egy kis előtérbe, ahol farakások magacsodnak.

— No, nézze csak — mondja Rezső bácsi — itt állt a söntés. Itt idogáltak, csak úgy állva, két fuvar között a fiákkeresek. Nem messze innen, a Szarvasnál volt a fiákkeres-stand, ide-ideugrottak a kocsisok egy-egy meszelyre.

Egy rozsdás óriás-kulcs

A kis előtérből hosszú, folyosó-szerű terem nyílik, kitért vasajtó mögött. A vasajtón ujjvastagságú pókhálók ereszkednek s domború számok hirdetik rajta:

„Anno 1864”.

Főnt, az ajtó sarkában hatalmas kulcs függ, ezt a kulcsot is körülkötötték a pókhálók.

— Mert ehhez a kulcshoz nem nyúlt hozzá Kasperánk úr — magyarázza Rezső bácsi —, alighanem kegyeletből. Ez a hosszú terem, amit itt maga előtt lát,

ez volt a Bumszti tulajdonképpeni főhelyisége.

Egyik oldalon sorakoztak a hordók, a másikkoldalon a kecskelábú asztalok. Középtűt járt a csapos és *lopóval szívtá a hordóból a bort s eresztette a vendég meszelyébe.* A bolthajtásos mennyezetről petróleumlámpák lógtak alá s tompa fényvel világították meg a pincét, az árnyak csudásan nagyra nőttek a falon.

Itt állt Petőfi asztala

Rezső bácsi nagy gonddal vezet végig a pincén, egyhelyütt megáll, jelentősen mutat az egyik terméskőre, amelyen nehéz vonalakkal adja ki a vésés a számot:

1632.

Az öregnek csillog a szeme ifjúsága e korhadó színpadán.

— Ezt a bevésést számot akkoriban is nagyon megnézegették a vendégek, az adott a Bumsztnak különleges varázst, hogy olyan

régi volt. Lenz nagyanyó mutogatott itt egy asztalt, amely mellett Petőfi Sándor is elborozgatott néhányszor, ifjakkal jött, csendben üldögéltek s éjjel előtt távoztak. Az az asztal itt állott!

A legtávolabbi sarkokba vezet Rezső bácsi. Az öreg kövek végig-repedeztek, mint múmiaarcon a ráncok, úgy futnak végig rajtuk a barázdák. A hang furcsa visszhangot kap a bolthajtás alatt, tompább, mélyebb lesz.

— De Petőfi korában ez a kocsmá már nagyon régi volt — mesél tovább Rezső bácsi —,

a Labanc-út elején élt egy nyelvevesztendő asztalos, aki ugyancsak törzsvendég volt akkoriban itt.

Ő mesélte, hogy a nagyanyjától sokat hallott nagy verekedésekről, amelyek itt törtek ki a bolthajtás alatt, a kurucok és a labancok között. Persze, a Budakeszi-útból akkor még semmi nem volt, benőt domboldal volt ez, a vendégek lóháton érkeztek. Ha kurucok jöttek, mindig huszad, ötvenet magukkal, csak úgy zengett domboldal s a kocsmából, ha tanyázott bent egynéhány, futni kellett a labancnak. „Lauf, Hans!” — zengett a kiáltozás: „Fuss János!” Lauffhanssal, vagyis labancnal nem ivott egy kocsmában.

De Rezső bácsi már láthatóan belefáradt a felvilágosításba. Ajánlja, keressem föl a Labanc-úti öreg asztalost is, az még mesél sok érdekes dolgot. Persze, én már nem keresem föl, minék is hiszen itt csak egy kérdés van:

hiszek, vagy nem hiszek.

Elhiszem-e, hogy a terméskőbe valóban 1632-ben vésték be a dátumot, vagy hitetlenül arra gyanakszom, hogy talán a százévelőtti csapos oda róttá föl valakinek a tartozását: 1632, azaz tizenhat forint harminckét krajcár. Mert az is lehet. S elhiszem-e, hogy Lenz néni e bolthajtás alatt csakugyan bort tett Petőfi elé, vagy nem...

Annyi bizonyos, hogy ezekben a fáradt, öreg falakban már csak a néphit tartja a lelket. S igaz-e a néphit? Ejnye, hiszen sosem az a fontos, ami igaz, hanem inkább az, amit annak hisz az ember.

Halász Péter